

Türk Öğrenciler, Tecrit ve Erasmus Sorunsalı

ESI Arka Plan Araştırması
24 Temmuz 2014

Yurtdışında eğitim/staj (15-35 yaş, %)

Lüksemburg	41
Kıbrıs	39
Norveç	28
Avusturya	28
İsveç	24
Danimarka	21
İzlanda	21
Finlandiya	21
Almanya	21
Estonya	21
İspanya	19
İrlanda	19
Hollanda	18
Slovenya	18
Macaristan	18
Slovakya	16
Belçika	16
Letonya	15
Çek Cumhuriyeti	14
Malta	14
Fransa	14
Litvanya	14
Portekiz	13
...	
Türkiye	3

İçindekiler

Rapor Özeti	3
“Hayat değiştiren bir deneyim”	4
Türkiye ve Erasmus	4
Yabancı dil eksikliği	9
Türk üniversitelerinin sunduğu yabancı dilde lisans programları.....	14
Türk öğrencilere yurtdışında maddi destek.....	14
Öğrenci vizesi sorunu	18
Sonuç.....	Error! Bookmark not defined.
Ek: Türk Erasmus öğrencileri ve vize engeli	23

Rapor Özeti

Türkiye’de 2002 yılında 76 üniversite vardı. Bu rakam 2013 yılında 175’e ulaştı (104 devlet üniversitesi ve 71 vakıf üniversitesi). Bu süre içerisinde, Türkiye’nin 1,2 milyon olan üniversite öğrencisi sayısı da 4,4 milyonun üzerine çıktı. Buna rağmen hâlâ çok az Türk öğrenci eğitim hayatının bir bölümünü yurtdışında geçiriyor. 2011 yılında yapılan bir ankete göre, 15-35 yaşları arasındaki Türklerin yalnızca yüzde üçü eğitim veya staj için yurtdışına gitmiş. Bu çok düşük bir oran. Almanya’da ve İsveç’te rakamlar sırasıyla yüzde 21 ve yüzde 24.

2012 yılında, Türkiye’den sadece 14,412 öğrenci Erasmus öğrenci değişim programına katıldı. Katılımcıların tüm Türk öğrencilere oranı yüzde 0,3. Bu da 33 katılımcı ülke arasındaki en düşük seviye.

Elinizdeki rapor yukarıdaki rakamların arkasındaki bazı nedenleri inceleyerek, daha fazla Türk öğrencinin yurtdışına gitmesinin önündeki engelleri ortaya çıkarıyor: yabancı dil eksikliği; pek çok üniversitenin yabancı üniversitelerle işbirliği anlaşmaları imzalamalarını zorlaştıran, yabancı öğrenciler için Türkiye’de sunulan ilgi çekici derslerin azlığı; Türk Erasmus öğrencileri için maddî destek yetersizliği ve karmaşık vize başvuru işlemleri. Türk yetkililerin, Avrupa Birliği’ndeki Türk Erasmus öğrencileri sayısını ikiye katlayarak 2016 yılında 30,000 kişi gibi iddialı bir hedef koymaları halinde neler yapmaları gerektiğini bu analiz gözler önüne seriyor. Yapılması gerekenler:

- Türk öğrencilerin yabancı dil bilgisinin, özellikle de İngilizcenin, geliştirilmesinin üniversitelerin en önemli önceliklerinden biri olarak belirlenmesi;
- Türk üniversitelerinin yabancı dillerde daha fazla ders sunabilmesine yardımcı olmak için eğitim yetkililerinin bir girişim başlatması;
- Hem Türk öğrencilere Erasmus tarafından hibe olarak verilen bursa ilâve malî destek sağlamak hem de bu burstan yararlanacakların sayısını çoğaltmak için öğrenci değişim programlarına ayrılan fonların artırılması;
- Türk öğrencilerinin daha hızlı ve daha ucuz Schengen vizesi alabilmeleri konusunun mevcut AB-Türkiye vize serbestliği görüşmelerine eklenmesi.

“Hayat değiştiren bir deneyim”

Avrupa Birliği'nin öğrenci değişim programı Erasmus, AB programları arasında en sevilenlerden birisi. 1987 yılında hayata geçirilen Erasmus, şu ana kadar, 34 Avrupa ülkesinden¹ üç milyondan² fazla öğrenciye anlaşmalı bir Avrupa üniversitesinde eğitim alabilme veya başka bir Avrupa ülkesindeki bir şirkette staj yapabilme imkânı sağladı. Üç ile on iki ay³ süre aralığında değişen bu eğitimler ve stajlar, öğrencilerin kendi üniversitelerinde aldıkları eğitimin parçası olarak sayılmakta.

AB, masrafların bir kısmını karşılayan bir hibeyi burs olarak sağlıyor. Bugün itibarıyla burslar, eğitim için aylık 150 - 500 avro, staj programlarında ise 250 - 700 avro⁴ arasında. Erasmus'a ayrılan fonun geleceğinin tartışıldığı 2012 yılının sonlarında, İspanyol film yönetmeni Pedro Almodovar'ın da içinde bulunduğu 100'den fazla Avrupalı sanatçı, akademisyen ve gazeteci, Avrupa hükümetlerine hitaben yazdıkları açık mektupta şöyle diyordu:

“Bütün bir nesil, başka kültürden insanlarla beraber yaşamının, çalışmanın ve ayrıca, günümüz işgücü piyasasında hayatî öneme sahip olan beceri ve çok yönlülüklerini geliştirmenin ne demek olduğunu öğrendi. 2012/2013 Erasmus bütçesinin yeterli seviyede olmasını diliyoruz.... aksi halde binlerce insan hayatlarını değiştirebilecek bir deneyimden yoksun kalacak.”⁵

Erasmus öğrencileri için yurtdışında geçirdikleri süre heyecan verici ve verimli bir dönem. Gidenler, yeni insanlarla tanışma imkânı buluyor, yeni eğitim sistemlerini tecrübe ediyor ve yabancı dillerini geliştiriyor. Erasmus nesli ile ilgili birçok film var.⁶ Geçmiş Erasmus öğrencilerinin İnternet siteleri de bu deneyime dair övgülerle dolu.⁷

Türkiye ve Erasmus

Erasmus deneyimi, Türk öğrencilere 2004 yılından bu yana açık. “Dünyam genişledi” diyor Orta Anadolu'da küçük bir şehir olan Yozgat'ın Bozok Üniversitesi'nde işletme öğrencisi Esmâ Çetin. Esmâ 2013 yılının ilkbaharında Polonya'nın Lublin Üniversitesi'nde beş ay kalmış.⁸

¹ 28 AB üye ülkesi, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, Türkiye ve Makedonya. İsviçre'nin katılımı 2014 Şubat ayında yapılan ve AB vatandaşlarının İsviçre'ye ulaşımını kısıtlayan İsviçre referandumunu takiben askıya alındı.. Bkz. Avrupa Komisyonu, [İsviçre'nin Erasmus+ Programına Katılımı hakkında Bilgi Notu](#) (İngilizce), 9 Şubat 2014.

² Avrupa Komisyonu basın bülteni, [Erasmus öğrencilerinin sayısı 3 milyonu geçiyor](#), (İngilizce) Brüksel 8 Temmuz 2013

³ 2014 yılından itibaren, 2 ay süreli staj yapabilmek mümkün.

⁴ Avrupa Komisyonu, [Erasmus+ Program Rehberi](#) (İngilizce), 1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla geçerli, s. 42-44.

⁵ Mektup Facebook sayfasında bulunabilir: “[Erasmus Programını Kurtar](#)” (İngilizce).

⁶ 2002 yapımı , Fransız-İspanyol ortak yapımı bir film Fransız bir Erasmus öğrencisinin Barcelona'daki hikâyesini anlatıyor. Asıl adı “L'Auberge espagnole” olan yapım Türkçeye “İspanyol Pansiyonu” olarak çevrildi. 22 milyon avrodan fazla gelir elde eden film birçok ödül kazandı. Daha fazla bilgiye İngilizce İnternet siteleri [Box Office Mojo](#) ve [Rotten Tomatoes](#)'dan ulaşabilirsiniz.

⁷ Bkz. Erasmus öğrencilerinin raporları, [Erasmus tecrübeleri](#) (İngilizce); Erasmus Öğrenci Ağında, [Erasmus Programı](#) (İngilizce); ve British Council'de, [Öğrenci örnek çalışmaları](#) (İngilizce)

⁸ Lublin Polonya'nın doğusunda yer alan bir şehir.. ESI'nin Esmâ Çetin ile söyleşisi Yozgat, 7 Ocak 2014.

Polonya, Portekiz, İspanya hatta Güney Kore ve Kamboçya gibi çok uzak yerlerden arkadaşları olmuş. Hiç kimse onun başörtüsü hakkında kötü bir şey söylememiş – “İnsanlar bana sadece gülümsedi” diyen Esmâ ekliyor: “Şimdi dünyadaki herhangi bir ülkeye yalnız gidebilirim. Artık korkmuyorum.” Genç kız yüksek lisansını İngiltere’de yapmayı, Polonya’ya geri dönüp arkadaşlarını görmeyi ve Fransa’yı ziyaret etmeyi planlıyor. Bozok Üniversitesi’nde elektrik mühendisliği okuyan 22 yaşındaki Uğur Korkmaz ise, 2012/13 İlkbahar döneminde Portekiz’e gitmiş. Boş zamanlarını diğer AB ülkelerini ziyaret ederek geçirmiş.⁹ “Farklı kültürleri görmek etkileyiciydi” diyor Uğur ve yakınıyor “Yurtdışına çıkmak o kadar kolay değil – özgürlüğüm kısıtlı burada.” Türk vatandaşları için seyahati zorlaştıran Schengen vizesi alma şartına atıfta bulunuyor. Hem Uğur hem de Esmâ Türkiye’nin sonunda AB’ye girmesini ümit ediyorlar.

İstanbul Marmara Üniversitesi Psikoloji öğrencisi 21 yaşındaki Merve Ekiz 2013 yılının sonunda Danimarka’da üç ay geçirmiş.¹⁰ Merve, Danimarkalıların “kibar ve rahat” insanlar olduklarını gözlemlemiş. Burada geçirdiği zaman, 2005 yılında Danimarka’daki Hz. Muhammed karikatürü meselesini takiben Türkiye’de pek çok insanda olan Danimarkalıların Müslüman karşıtı oldukları şeklindeki önyargıyı kendi açısından kırmada yardımcı olmuş.¹¹

Türkiye, Erasmus değişim programına 2004 yılında katıldı. Erasmus’e katılanların sayısı 2012-13 akademik yılında 14,412’ye ulaştı.¹²

Ülke, 2001 yılından itibaren kendisini dünyaya açtı -özellikle de şu anda en önemli ticaret ortağı ve Doğrudan Yabancı Yatırımlar (DYY) alanında açık ara lider olan AB’ye. 2012 yılında, Türkiye’deki toplam DYY’nin yüzde 70’inden fazlası AB kaynaklı.¹³

Bu süre zarfında, Türkiye bir de eğitim devrimi yaşadı. Türkiye’nin üniversite öğrencisi sayısı 2002 yılında 1,2 milyon iken 2012 yılında 4,4 milyona ulaştı.¹⁴ Ülkede 2002 yılında 76 adet üniversite vardı; 2013 yılında ise 175 (104 devlet üniversitesi ve 71 vakıf üniversitesi).¹⁵

Ancak, bu gidişata rağmen Türkiye’nin gençliği, öğrenciler dâhil, bir nevi tecrit yaşıyor. 2011 yılına ait bir araştırma, Türklerin sadece yüzde üçünün (15-35 yaş) eğitim veya staj için yurtdışında bulunduğunu gösteriyor. Bu, araştırılan ülkeler arasında açık ara en düşük oran.

⁹ Uğur Portekiz’in merkezinde, Lizbon’un 300 km kuzeydoğusunda yer alan Corilhã şehrindeki Universidade de Beira Interior’de öğrenim gördü. ESI’nin Uğur Korkmaz ile söyleşisi, Yozgat, 8 Ocak 2014.

¹⁰ Merve, Frediksberg Kopenhag University College UCC Sosyal Eğitim Okulu Fröbel’de eğitim gördü. ESI’nin Merve Ekiz ile telefon görüşmesi, 4 Şubat 2014.

¹¹ 2005 yılı Eylül ayında, Danimarka gazetesi Jyllands-Posten Hz. Muhammed’in 12 adet karikatürünü yayınladı. Bu İslam ülkelerinde ciddi bir protesto dalgasına neden oldu ve 2006 yılı Ocak ve Şubat aylarında şiddet ve Danimarka’yı boykotla neticelendi.

¹² Genel olarak, her beş Erasmus öğrencisinden biri staj yapıyor. Türkiye için ise bu oran sadece yedide bir. (2012-13 döneminde 14,412 öğrencinin 2,056’sı). Avrupa Komisyonu, [Erasmus. Gerçekler, Rakamlar ve Eğilimler](#) (İngilizce), 10 Temmuz 2013.

¹³ Avrupa Komisyonu, [Türkiye 2013 İlerleme Raporu](#) (İngilizce), Brüksel, 16 Ekim 2013, s. 24.

¹⁴ [Eurostat İnteraktif Veri tabanı](#) (İngilizce), Yükseköğrenim öğrencileri (ISCED 5-6) eğitim alanına ve cinsiyetine göre, dataset code [educ_enr15], erişim tarihi: 30 Haziran 2014.

¹⁵ [QS Dünya Üniversiteleri İnternet sitesi](#) (İngilizce) (QS ticarî birküresel kariyer ve eğitim ağı)

Genel ortalama ise yüzde 14 seviyesinde.

Çizelge: 15-35 yaş aralığında olup yurtdışında eğitim/staj görenlerin nüfusa oranı¹⁶

Ülke	Yüzde
1. Lüksemburg	41
2. Kıbrıs	39
3. Norveç	28
4. Avusturya	28
5. İsveç	24
6. Danimarka	21
7. İzlanda	21
8. Finlandiya	21
9. Almanya	21
10. Estonya	21
11. İspanya	19
12. İrlanda	19
13. Hollanda	18
14. Slovenya	18
15. Macaristan	18
16. Slovakya	16
17. Belçika	16
18. Letonya	15
19. Çek Cumhuriyeti	14
20. Malta	14
21. Fransa	14
22. Litvanya	14
ORTALAMA	14
23. Portekiz	13
24. Yunanistan	13
25. Polonya	13
26. İtalya	12
27. Hırvatistan	12
28. Romanya	10
29. İngiltere	10
30. Bulgaristan	9
31. Türkiye	3

2012/13 döneminde 14,412 Türk Erasmus öğrencisi vardı. Bunların tüm öğrencilere oranı yüzde 0,3 ile tüm katılımcı ülkelerin arasındaki en düşük oran.

¹⁶ Avrupa Komisyonu, Flash Eurobarometer. [Hareket halindeki gençlik. Analitik rapor](#) (İngilizce). Mayıs 2011, s.24. 30,309 katılımcının 1,000'i Türk. Saha çalışması 2011 yılı Ocak tarihli.

Çizelge: Erasmus öğrencilerinin tüm öğrencilere oranı

Ülke	Erasmus öğrencilerinin oranı	Erasmus Öğrencileri 2012/13 ¹⁷	Öğrenciler 2012 ¹⁸
1. Lüksemburg	6.66 %	405	6,085
2. Lihtenştayn	2.71 %	26	960
3. Letonya	2.21 %	2,149	97,041
4. Litvanya	2.01 %	3,529	175,066
5. İspanya	1.99 %	39,249	1.965.829
6. Portekiz	1.80 %	7,041	390,273
7. Finlandiya	1.78 %	5,496	308,924
8. Slovenya	1.75 %	1,821	104,003
9. Estonya	1.71 %	1,153	67,607
10. Malta	1.70 %	208	12,203
11. Çek Cumhuriyeti	1.66 %	7,299	440,230
12. Belçika	1.62 %	7,741	477,712
13. Fransa	1.54 %	35,311	2.296.306
14. Avusturya	1.52 %	5,714	376,498
15. İrlanda	1.43 %	2,762	192,647
16. Slovakya	1.36 %	3,008	221,227
17. İtalya	1.34 %	25,805	1.925.930
18. İzlanda	1.34 %	255	19,099
19. Danimarka	1.33 %	3,646	275,009
20. Hollanda	1.27 %	10,061	793,678
21. Almanya	1.19 %	34,891	2.939.463
22. Macaristan	1.15 %	4,387	380,757
23. Kıbrıs	1.10 %	350	31,772
24. İsviçre	1.06 %	2,860	269,573
25. İsveç	0.82 %	3,728	453,328
26. Polonya	0.81 %	16,221	2.007.212
27. Norveç	0.72 %	1,707	238,224
28. Romanya	0.71 %	5,011	705,333
29. Hırvatistan	0.71 %	1,124	157,289
30. Bulgaristan	0.68 %	1,952	284.995
31. Yunanistan	0.64 %	4,249	663,698
32. İngiltere	0.58 %	14,572	2.495.780
33. Türkiye	0.33 %	14,412	4.353.542

¹⁷ Avrupa Komisyonu, 2012/13 dönemi Erasmus istatistikleri, [Ülkelere göre yurtdışındaki öğrenci sayısı \(eğitimler ve yerleşimleri\)](#) (İngilizce), 10 Temmuz 2014.

¹⁸ [Eurostat İnteraktif Veri Tabanı](#) (İngilizce), erişim tarihi: 14 Temmuz 2014. Bunlar, Erasmus için uygun olan tüm kısa dönemli, üniversite, yüksek lisans ve doktora programı öğrencilerini kapsıyor.

AB ülkelerinden Türkiye'ye giden Erasmus öğrencilerinin sayısı da düşük. 2012/13 döneminde 6,145 öğrenci bu ülkenin üniversitelerine gitmiş. Bu sayı Portekiz, Finlandiya ve Çek Cumhuriyeti'ne gidenlerden daha az.

Çizelge: Erasmus öğrencilerinin 2012/13 döneminde gittikleri ülkeler¹⁹

Ülke	Ağırlanan Erasmus öğrencileri
1. İspanya	40,202
2. Almanya	30,368
3. Fransa	29,293
4. İngiltere	27,182
5. İtalya	19,964
6. İsveç	10,791
7. Polonya	10,772
8. Hollanda	10,298
9. Portekiz	9,894
10. Belçika	9,124
11. Finlandiya	7,255
12. Çek Cumhuriyeti	6,437
13. Danimarka	6,400
14. İrlanda	6,277
15. Avusturya	6,187
16. Türkiye	6,145
17. Norveç	4,610
18. Macaristan	4,318
19. İsviçre	4,295
20. Yunanistan	2,507
21. Litvanya	2,326
22. Romanya	2,149
23. Slovenya	1,920
24. Malta	1,655
25. Slovakya	1,553
26. Estonya	1,274
27. Letonya	1,134
28. Bulgaristan	1,056
29. Kıbrıs	827
30. Hırvatistan	701
31. İzlanda	620
32. Lüksemburg	546
33. Lihtenştayn	62

¹⁹ Avrupa Komisyonu, 2012/13 dönemi Erasmus istatistikleri, [Erasmus öğrencilerinin hareketliliği: kendi ülkelerinde ve gittikleri ülkelerde](#) (İngilizce), 10 Temmuz 2014. Eğitimler ve stajlar dahil.

Bu durumu değiştirmek için ne yapmalı? Türk hükümeti ve üniversiteleri ile bunların AB'deki muhatapları şimdiki sayıyı 2016/17 döneminde ikiye katlayarak 30,000 Türk Erasmus öğrencisine ulaşmak istiyorsa, nasıl hareket etmeliler?

Yabancı dil eksikliği

Türkiye'deki yabancı dil bilgisi eksikliği, hem Türk Erasmus öğrencilerinin sayısını hem de Türkiye'ye gelen AB öğrencilerinin sayısını kısıtlıyor. AB'nin Türkiye'deki eğitim ve staj programının uygulanmasının eşgüdümünden sorumlu ulusal ajansta Erasmus yöneticisi olarak görev yapan İlyas Ülgür'e göre bu en büyük sorun. Ülgür, durumu "ulusal bir zafiyet" olarak nitelendiriyor.²⁰ Yakın geçmişte, Türkiye'de yabancı dil yeterliliği ile ilgili düzenlenen bir konferansta sorduğu soru meselenin özüne dokunuyor: "Türkiye'de 50 - 60 yıldır İngilizce dersleri veriliyor. Tamam da niye olmuyor,, sorun nerede?"²¹

Avrupa Komisyonu 2005 yılının sonlarında 29 AB üye ülkesindeki ve aday ülkelerdeki insanlara şu soruyu sordu ve Türkiye son sırada yer aldı: "Ana diliniz dışında hangi dilleri sohbet edebilecek kadar iyi konuşabiliyorsunuz?" Cevap veren Türklerin yüzde 67'si Türkçe dışında hiçbir dili söyleşecek kadar iyi bilmediğini beyan etti.²²

Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) ile T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı 2011 yılı Ekim ve Kasım aylarında, 15 ve 29 yaşları arasındaki 10,174 genç vatandaşla, Türkiye çapında geniş bir anket gerçekleştirdi.²³ Sonuç düşündürücü: gençlerin yüzde 59'u "herhangi bir yabancı dil bilmiyor." Aynı araştırma, ankete katılanların sadece yüzde 10,5'inin yurtdışında bulunduğunu ortaya koyuyor.

Genel toplamda ev sahibi üniversitelerde Erasmus öğrencilerine sunulan derslerin yarısı İngilizce olduğu için bu dil baskın konumda.²⁴ Üniversite öğrencileri arasında yabancı dil bilgisi olmayan Türk gençlerinin oranı yüzde 35. Bu yüksek bir sayı. Öte yandan SETA ankete katılanların yabancı dil bilgisi seviyelerini olduğundan daha yüksek göstermeye çalıştıklarını belirtiyor. Uzun yıllar boyunca yabancı dil çalışan pek çok Türk biraz gramer ve kelime bilgisine sahip olmakla beraber, sıradan bir sohbe girmek veya yabancı dil konuşan insanları anlamak zorunda kaldıklarında güçlük çekiyor.

²⁰ ESI'nin İlyas Ülgür ile söyleşisi, Ankara, 22 Ekim 2013. Türkiye'nin ulusal ajansının adı [Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı](#).

²¹ Konferans Türkiye Ulusal Ajansı tarafından, Erasmus öğrenci yerleştirme ve dilde yeterlilik konusunda düzenlendi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 1 Kasım 2013.

²² Avrupa Komisyonu, [Özel Eurobarometer araştırması: Avrupalılar ve dilleri](#) (İngilizce), Şubat 2006, s. 9. Katılımcı sayısı 1,005 Türk vatandaşı ile birlikte Avrupa çapında 28,694 kişi.

²³ Bekir S. Gür ve diğerleri, "Türkiye'nin gençlik profili", SETA, Mart 2012. Rapor [SETA'nın İnternet sitesi](#)'nden satın alınabilir.

²⁴ 2011/2012 yıllarında, Erasmus öğrencilerinin katıldığı kursların yüzde 50'sinin dili İngilizce. Diğer dillerde durum şöyle: İspanyolca: yüzde 13; Fransızca: yüzde 12, Almanca: yüzde 10; İtalyanca: yüzde 7; Türkçe: yüzde 0,4. Avrupa Komisyonu, [2011/12 dönemi Erasmus Programına istatistiksel bir bakış](#) (İngilizce) Kasım 2013, s. 24.

Avrupa'da yabancı dil bilgisi²⁵

Soru: “Ana diliniz dışında, hangi dilleri sohbet edebilecek seviyede iyi konuşabiliyorsunuz?”

Ülke	Hiçbir dili %	En az 1 dili %	En az 2 dili %	En az 3 dili %
Lüksemburg	1	99	92	69
Slovakya	3	97	48	22
Letonya	5	95	51	14
Litvanya	8	92	51	16
Malta	8	92	68	23
Hollanda	9	91	75	34
Slovenya	9	91	71	40
İsveç	10	90	48	17
Estonya	11	89	58	24
Danimarka	12	88	66	30
Kıbrıs	22	78	22	6
Belçika	26	74	67	53
Hırvatistan	29	71	36	11
Finlandiya	31	69	47	23
Almanya	33	67	27	8
Avusturya	38	62	32	21
Çek Cumhuriyeti	39	61	29	10
Bulgaristan	41	59	31	8
Yunanistan	43	57	19	4
Polonya	43	57	32	4
Fransa	49	51	21	4
Romanya	53	47	27	6
İspanya	56	44	17	6
Macaristan	58	42	27	20
Portekiz	58	42	23	6
İtalya	59	41	16	7
İngiltere	62	38	18	6
İrlanda	66	34	13	2
Türkiye	67	33	5	1

Aslında, sorunun kökleri derinlere uzanıyor. Türkiye’de yabancı dil öğretmenleri genellikle kötü bir eğitim alıyorlar. Öğretmenler öğrettikleri dili iyi seviyede konuşmıyor. Öğretim teknikleri ve araçları yeterli değil. Üniversite sınavında yabancı diller test edilen konular arasında yer almıyor. Kaldı ki bu sınav yoğun bir rekabete dayanıyor: 2013 yılında, katılan 1,805,125 kişiden

²⁵ Avrupa Komisyonu, [Özel Eurobarometer Araştırması: Avrupalılar ve dilleri](#), (İngilizce) Şubat 2006, s. 9. Katılımcı sayısı 1,005 Türk vatandaşı ile birlikte Avrupa çapında 28,694 vatandaş.

sadece en iyi 672,417'si üniversitelere girebildi.²⁶ Pek çok öğrenci sınava bir yıl öncesinden hazırlanmaya başlıyor ve özel ders dahi alıyor. Aynı zamanda, birçok okulda öğrenciler, onuncu sınıftan itibaren, üniversite sınavında çıkacak konulara odaklanıp yabancı dillerle ilgilenmeyi bırakıyorlar.

Son yıllarda, Milli Eğitim Bakanlığı, İngilizce ve Almanca dil öğretmenlerinin hizmet içi eğitimine imkan tanınması (2009-2011), yeni ders kitaplarından ve dijital öğretim araçlarından faydalanılması ve yabancı dil eğitiminin dördüncü sınıf yerine ikinci sınıftan başlatılması (2012 yılından bu yana) gibi bir takım önlemler aldı. 2010 yılında, Bakanlık dört yıl içerisinde 40,000 adet ana dili İngilizce olan öğretmeni Türk İngilizce öğretmenlerini desteklemek üzere istihdam etmeyi teklif etti. Türk öğretmen sendikalarının itirazları sonrasında, bakanlık bu teklifini geri çekti. Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının açılmasını onaylayan, bu kurumlardaki öğretimi düzenleyen, yöneten ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlayan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) için, Türk üniversitelerinin uluslararası hâle getirilmesi bir öncelik.²⁷ Ancak, yabancı dil konusunda çok fazla bir ilerleme kaydedilmedi.

2006 yılında kurulan Orta Anadolu'daki Bozok Üniversitesi gibi üniversitelerde, yabancı dil eksikliği Erasmus'a katılımın önünde büyük bir engel. 2012 yılında, yaklaşık 8,500 öğrenci üniversiteye kayıt oldu. 90 öğrenci Erasmus değişim programına başvurdu. Bunların yalnızca 10'u üniversite tarafından düzenlenen İngilizce testini geçebildi. Orta seviyenin altı (B1²⁸) bir bilgiyi kanıtlayacak sınav zor değildi. Neticede, on öğrencinin sekizi Erasmus değişim programına gitti – ve bunların ikisi hakkında, Bozok Üniversitesi'ne ev sahibi üniversitelerden öğrencilerin yetersiz İngilizce seviyeleri ile ilgili şikâyet geldi.²⁹

Erasmus öğrenci değişim programını yöneten Avrupa Komisyonu, Erasmus öğrencilerinin sahip olması gereken dil seviyelerini belirtmiyor. Bu konu bazen, Üniversitelerin öğrenci değişimi öncesinde yapmak zorunda oldukları “kurumlararası anlaşmalar” ile düzenleniyor. Bu anlaşmalarda, iki üniversite, öğrenci sayısını kararlaştırıyor, zaman çizelgelerini belirliyor; ayrıca, öğrenci ücretlerinden feragat edeceklerini ve öğrenciler tarafından alınacak ders kredilerini tanıyacaklarını taahhüt ediyorlar. Eğer dil seviyesine ilişkin şartlar açıkça belirtilmiyorsa o zaman konu, katılımcı ve de öğrenci gönderen ülkelerde AB eğitim programını uygulayan uluslararası ajansların sorumluluğunda kalıyor.

Türkiye Ulusal Ajansı, üniversitelere, Erasmus öğrencilerini seçerken dil yeterliğinin ve de

²⁶ Bu sayıya ilaveten, meslek liselerini bitirmiş ve kendi profesyonel alanlarında kayıt yaptırmış olmaları nedeniyle testten muaf tutulan ve doğrudan giriş hakkı bulunan 71,746 kişi daha vardı. [ÖSYM İnternet sitesi](#) (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi)

²⁷ Bkz. YÖK Başkanı Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya ile söyleşi, Daily Sabah, [Yüksek Öğrenim Sistemi Türkiye'nin Yeni Yumuşak Gücü](#), (İngilizce) 24 Mayıs 2014.

²⁸ “[Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı: Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme](#)” (İngilizce), çerçevesinde altı seviye vardır: A1, A2, B1, B2, C1 ve C2. A1 başlangıç seviyesi, B1 orta seviye altı ve C2 yeterlik seviyesi.

²⁹ ESI'nin Bozok Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Doç. Dr. Mustafa Böyükata ile telefon görüşmesi, 31 Temmuz 2013.

öğrenci notlarının toplam puanın iki yarısını oluşturacak şekilde değerlendirme yapmalarını şart koşuyor fakat herhangi bir yabancı dil baraj seviyesi belirlemiyor.³⁰ Öğrenciyi kabul edecek üniversite daha yüksek bir seviye belirlemediği sürece, Türk üniversiteleri genelde B1 seviyesini temel alıyor.

Yüksek Öğrenim Kanunu kapsamında, tüm üniversiteler zorunlu olarak birkaç dersi müfredata koyuyor.³¹ Bir yıllık yabancı dil dersi de zorunlu.. Öğretilen dil genellikle İngilizce. Ancak YÖK, haftada yalnızca iki saat mecburî ders öngörüyor. Bozok Üniversitesi'nde, İngilizce sınıfları 80-100 arasındaki öğrenci sayısı ile aşırı kalabalık. Hatta bir öğretmen şikayetini şöyle dile getiriyor: "Herkes sadece bir dakika bile konuşsa ders biter".³²

Bu duruma rağmen, 2013 baharında Polonya'ya giden Esmâ Çetin İngilizcesini ilerletebilmiş.³³ Sebebi basit: İngilizce dersini ciddiye almış.. Öğrencilerine bu dilde dersler sunan az sayıdaki bölümden birisi olan İşletme'nin ikinci yılında dilini geliştirmiş. Son olarak üniversite dışında da İnternet'te gezinerek ve İngilizce şarkı dinleyerek yabancı dilini zenginleştirmiş. Portekiz'e giden Uğur Korkmaz da aslında bir istisna. Bozok Üniversitesi'ne başlamadan önce İstanbul'daki pansiyonlarında ailesine yardım ederken İngilizceyi öğrenmiş.³⁴

Yabancı dil sorunu sadece küçük şehirlerdeki üniversitelerle sınırlı değil. Marmara Üniversitesi 1883 yılında kurulmuş. 70,000 öğrencisi ile İstanbul'daki en büyük üniversitelerden biri. Erasmus'a nispeten çok öğrenci gönderiyor. 128 Türk üniversitesinin Erasmus için Avrupa'ya öğrenci gönderdiği 2011/12 akademik yılında, Marmara gönderdiği 377 öğrenci ile altıncı sırada yer almış.³⁵ Ancak, Erasmus eğitim veya staj programına yapılan başvuruların yarısı kabul edilmemiş. Üniversite bünyesindeki Uluslararası Ofis'te çalışan Emel Özel'e göre, sorun yine yabancı dil.³⁶ Üniversitenin Erasmus'taki başarısının sebebi ise birkaç fakülte ve bölümde³⁷ İngilizce, Fransızca, Almanca ve Arapça ders veriliyor olması.

Tüm Türk üniversitelerinde, derslerin en az yüzde 30'unun yabancı bir dilde öğretildiği lisans programlarına kayıt olan öğrenciler, derslere başlamadan önce yabancı dil sınavına girmek zorunda. Sınavda başarısız olurlarsa, bir yıllık yoğun bir yabancı dil hazırlık programını tamamlamaları şart. Lisans programları süresince de yabancı dil dersleri almaya devam

³⁰ Ulusal Ajans tarafından belirlenen en düşük puanlar, genel puan ortalamalarına göre, lisans öğrencileri için 4 üzerinden 2.2 ve lisans üstü öğrenciler için 2.5. Ek olarak, öğrenciler ev sahibi üniversitelerdeki eğitim dilini konuşmak zorunda. Üniversiteler ilave şartlar koyabilirler.

³¹ Diğer zorunlu dersler Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile Türk Dili. [Yükseköğretim Kanunu](#), kanun numarası 2547, 1981, Madde 5, paragraf (i).

³² ESI'nin Yozgat Bozok Üniversitesi'nden İngilizce öğretmeni Ahmet Özcan ile söyleşi, 7 Ocak 2014. ESI, Bozok Üniversitesi'ndeki diğer İngilizce öğretmenleri ile de sorunları konuştu.

³³ ESI'nin Esmâ Çetin ile söyleşi, 7 Ocak 2014.

³⁴ ESI'nin Uğur Korkmaz ile söyleşi, Yozgat, 8 Ocak 2014.

³⁵ Türkiye'de AB'nin eğitim ve staj programının uygulanmasını yürüten Türkiye Ulusal Ajansı'nın İnternet sitesi, [2011/12 Erasmus Hareketlilik Rakamları](#).

³⁶ ESI'nin Emel Özel ile telefon görüşmesi, 15 Ağustos 2013.

³⁷ Bunlar İktisat, İşletme, Siyasal Bilgiler, Mühendislik, Tıp, Dış Hekimliği ve İlahiyat Fakülteleri ile Fen-Edebiyat Fakültesi altındaki Fransızca Mütercim Tercümanlık bölümü.

ediyorlar. Marmara Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü Erasmus koordinatörü Aytül Durmaz, yabancı dil programlarına kayıt olan öğrencilerin Erasmus dil sınavını geçmekte herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtiyor. Durmaz, sadece Türkçe eğitim veren bölümlerin öğrencilerinin dil engelini göz önünde bulundurarak, AB üniversiteleri ile kurumlararası anlaşmalar yapmaya kalkışmadıklarını ifade ediyor.³⁸ Bu bilgilerin ışığında şunu söylemek mümkün: Dil sorunu olmasaydı Marmara Üniversitesi Erasmus'a daha fazla öğrenci gönderebilirdi. Rakamlar da bunu doğrular nitelikte. 2012 yılında Avrupa'daki üniversiteler ile, 1,200 adet yer sağlayacak 612 adet kurumlararası anlaşma yapmış olmasına rağmen Marmara Üniversitesi sadece 386 öğrenci gönderebildi.³⁹

Türkiye'deki bazı seçkin üniversiteler yabancı dil sorunundan daha az etkileniyorlar. Üniversiteye giriş sistemi sayesinde yabancı dil bilen en iyi öğrencileri alabiliyorlar. Bu üniversiteler ayrıca, yabancı dillerde birçok lisans programı sunuyor. Bunlara üniversiteye girişte yabancı dili yeterli seviyede bilmeyen öğrencilere sunulan zorunlu hazırlık sınıfı da dâhil.⁴⁰

Yabancı dil eksikliği gelen Erasmus öğrencilerini de etkiliyor. Bu öğrenciler genelde yabancı bir dilde öğretilen programlara kayıt oluyorlar, ancak profesörler ve okutmanlar, Türk öğrencilerin çoğunluğunun dersi takip edemediklerini fark ettiklerinde sık sık Türkçeye geçiş yapıyorlar. Yabancı öğrencilere bazen, sınıfa girmelerinin gerekli olmadığı fakat bunun yerine yazılı ödev sunmaları gerektiği söyleniyor. 25 Türk üniversitesini kapsayan Erasmus Öğrenci Ağı, gelenlere uzak durmaları gereken dersleri bildirerek yardımcı oluyor.⁴¹

Türkiye'de yabancı dil bilgisini geliştirmek hükûmetin kararlı ve eşgüdümlü hareket etmesini gerektiriyor. Ama şu anda bile, üniversiteler kendi öğrencilerinin yabancı dil seviyelerini ilerletecek iki temel alanda adım atabilirler:

- Üniversiteler devlet tarafından şart koşulan bir yıllık yabancı dil derslerinin kalitesini yükseltmeli. Her bir sınıfta sadece sınırlı sayıda öğrenci olmalı; haftalık ders saati sayısı artırılmalı ve bu sınıflara ders vermek üzere anadili İngilizce olan nitelikli öğretmenler istihdam edilmeli.
- Tüm üniversiteler bütün lisans programlarında, öğrencilerine İngilizce ve diğer dillerde kurslar sunmalı.

³⁸ ESI'nin Aytül Durmaz ile söyleşi, İstanbul, 3 Şubat 2014.

³⁹ ESI'nin Marmara Üniversitesi Uluslararası Ofisi yetkilileri Hatice Gökçen Öcal, Fevzi Cengiz ve Emel Özel ile söyleşi, İstanbul, 26 Aralık 2013.

⁴⁰ Dünyanın en iyi 400 üniversitesi arasına, 2012/13 döneminde beş Türk üniversitesi girdi, [Times Yükseköğretim Dünya Üniversiteleri Sıralaması](#) (İngilizce): (Erasmus öğrencileri ile ilgili tüm rakamlar 2011/12 dönemi içindir) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ankara, (305 giden Erasmus öğrencisi ; Bilkent Üniversitesi Ankara (265); Koç Üniversitesi İstanbul (142); Boğaziçi Üniversitesi İstanbul (302); İstanbul Teknik Üniversitesi (340). Aynı beş üniversite ve ilaveten dört üniversite daha 872 üniversitelik [QS 2012/13 Dünya Üniversite Sıralamasında](#) (İng.) yer alıyor: Sabancı Üniversitesi İstanbul (136); İstanbul Üniversitesi (285); Hacettepe Üniversitesi Ankara (386); ve Çukurova Üniversitesi Adana (301). Üniversitelere göre Erasmus öğrenci sayıları [Türkiye Ulusal Ajansının İnternet sayfasında](#) bulunabilir.

⁴¹ ESI'nin Erasmus Öğrenci Ağı Türkiye Ülke Temsilci Yardımcısı Begüm Naz Kayacan ile söyleşi, İstanbul, 30 Temmuz 2013.

Türk üniversitelerinin sunduğu yabancı dilde lisans programları

Erasmus programı kapsamında, yurtdışında eğitim almak isteyen bir öğrenci önce, üniversitesinin, işbirliği yapılan üniversite ile aynı veya çok benzer bir eğitim programını içeren bir kurumlararası anlaşmasının olup olmadığını kontrol etmeli. Değişime katılan öğrenci sayısının iki taraf açısından da eşit olması gerekmez de - ki bazen değil - üniversiteler genelde bir denge kurmayı tercih ediyor.⁴² Kurumlararası anlaşmalar birkaç hafta içinde tamamlanıyor. Çoğunlukla bir yıldan iki yıla kadar geçerliliklerini koruyor. Bu anlaşmalar yenilenebiliyor. Anlaşma süreci Erasmus koordinatörleri, her üniversitedeki Uluslararası İlişkiler Ofisi ve hatta almak istedikleri bir üniversite programı keşfettiklerinde öğrenciler tarafından bile başlatılabiliyor. Kurumlararası anlaşma için resmi şart her iki üniversiteye de Avrupa Komisyonu tarafından Erasmus Yüksek Eğitim Beyannamesi'nin verilmiş olması.⁴³ Avrupa'da 2014 Temmuz ayında, Türkiye'den de 162 üniversitenin aralarında olduğu 4,272 üniversite bu beyannameye sahip. Başvuran 14 Türk üniversitesi daha vardı.⁴⁴

Türkiye Erasmus öğrenci değişim programına 2004 yılında katıldığı için, Türk üniversiteleri, o zamana kadar zaten birçok benzer anlaşma yapmış olan üniversitelerle kurumlararası anlaşma yapmakta zorlanıyor. Bazı Türk üniversiteleri, özellikle de İstanbul, Ankara ve İzmir dışındakiler, eğer İngilizce veya başka bir yabancı dilde lisans programları ve dersleri vermiyorlarsa, çekici algılanmamak gibi ek bir sorunla da karşı karşıyalar. Bu üniversiteler İngilizce eğitim veren tümüyle yeni lisans programları sunmayı düşünmeli. Bu girişim hem Türk öğrenciler için faydalı olacak hem de Türkiye'ye daha fazla Erasmus katılımcısının ve başka uluslararası öğrencilerin gelmesini sağlayacak.⁴⁵

Türk öğrencilere yurtdışında maddi destek

2011 Yılında yapılan bir ankete göre, "ailesel sebepler" 15-35 yaşları arasındaki Türklerin yurtdışına eğitim veya staj maksadıyla çıkmamalarının en büyük nedeni: Ankete katılanların yüzde 24'ü 11 cevap arasından bu cevabı seçmiş. Ancak, ikinci sırada "parasal yardımların azlığı

⁴² Kurumlararası anlaşma şablonu, Avrupa Komisyonu'nun İnternet sitesinde bulunabilir "[Erasmus+ Kalite Çerçevesi](#)" (İngilizce).

⁴³ Beyanname başvurusunda, üniversitelerin kendilerini ve faaliyetlerini tanımlamaları ve AB eğitim programı dahil olmak için geçerli olan tüm şartlara uyacaklarını taahhüt etmeleri gerekiyor. Öğrenci değişimleri için gerekli olan hususların arasında düzenli olarak güncellenen bir kurs kataloğu; okul ücretleri feragât belgesi; giden ve gelen Erasmus öğrencileri tarafından alınan derslerin tanımı; öğrenciler için yardım ve rehberlik bulunmakta, örnek için bkz ([Erasmus Yüksek Eğitim Beyanname Şablonu 2014-2020](#)) (İngilizce). Üniversiteler beyanname için senelik bazda başvurabilirler. Beyannameler programın süresi boyunca geçerliliğini korur, bu da şu an için 2014 – 2020 yılları arasındadır.

⁴⁴ Avrupa Komisyonu [Erasmus Yüksek Eğitim Beyannamesi 2014-2020 - Seçilenler 2014](#) (İngilizce) güncellenmiş liste ve Türkiye Ulusal Ajansı Yüksek Eğitim Merkezi Koordinatörü İlyas Ülgür'den alınan bilgi, 21 Temmuz 2014.

⁴⁵ Şu anda yabancı dillerde kaç tane üniversitenin lisans programı sunduğu belli değil. YÖK yakın zamanda kullanıcılara, İngilizce eğitim veren belirli bilim dallarını araştırmalarını sağlayan yeni bir İnternet sitesi açtı – [Türkiye'de Eğitim Alın](#) – ama burada toplam rakamdan bahsedilmiyor.

/ çok pahalı” seçeneği var (yüzde on).⁴⁶

Erasmus öğrenci değişim programını çekici kılan hususlardan birisi AB tarafından sağlanan hibe niteliğindeki burs. Ancak, bu burs bütün harcamaları karşılamıyor. Avrupa Komisyonu bunun “yurtdışındaki eğitim veya staj süresince yapılacak seyahat ve günlük ihtiyaçlar için bir katkı” anlamına geldiğinin altını çiziyor.⁴⁷

Eğitim ve stajlar için ortalama burs miktarı 2011/12 akademik yılında sadece 232 avro oldu. Bu rakam İspanyol öğrencilere ödenen aylık ortalama 123 avro ile Kıbrıs öğrencilerine ödenen aylık 614 avro arasında değişiyor.⁴⁸ Bu farkın nedeni, Komisyonun 2013 yılına kadar, sadece öğrencilerin ay ve ülke başına alabilecekleri *azami* miktarları belirlemesi ki bunlar oldukça cömert rakamlar.⁴⁹ Ulusal ajanslar bu tavan değerlere uymak zorundaydı ama mevcut yardımları kendi Erasmus öğrencilerine nasıl dağıtacaklarına karar vermekte özgürdü. Bazı ulusal ajanslar yüksek burslarla daha az Erasmus öğrencisi göndermeyi tercih ederken, diğerleri daha az parasal destek ama daha fazla Erasmus öğrencisi tercihini yaptılar. Ayrıca öğrencilerin ek yardım alma imkanının da gözönünde bulundurulması şarttı.

2011/12 döneminde en düşük miktarda Erasmus bursu dağıtan İspanya’da, birçok ek yardım imkanı mevcuttu; bizzat hükümet, öğrencinin ekonomik durumunu da göz önüne alarak, her bir Erasmus öğrencisine aylık ek 100-180 avro arasında değişen yardımlar yaptı. Yerel yönetimler ve özel sektör de ek yardımlarda bulundular.⁵⁰ Türkiye’de hâlâ Erasmus öğrencileri için ek yardım yok.

2011/12 akademik yılında, bir Türk öğrencisinin aldığı ortalama Erasmus bursu aylık 428 avro oldu.⁵¹ Bu miktar gidilecek ülkeye bağlı olarak değişiklik gösteriyordu. İngiltere’ye giden Türk öğrencileri aylık 602 avro alırken Bulgaristan’a gidenlere sadece 281 avro verildi.⁵² Avrupa Komisyonu bünyesinde Türkiye ve Erasmus konusu ile ilgilenen Runa-Vigdis Gudmarsdottir’e göre, ek yardımlar Türkiye’nin Erasmus’a katılımını artırmak için çözüm olabilir. Kendisi bunun

⁴⁶ Avrupa Komisyonu, Flash Eurobarometer. [Hareket halindeki gençlik. Analitik rapor](#) (İngilizce). Mayıs 2011, s. 112. Toplam 30,309 katılımcının 1,000’i Türk.

⁴⁷ Avrupa Komisyonu, [Erasmus+ Program Rehberi](#), (İngilizce) 1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla geçerli, s. 42.

⁴⁸ Avrupa Komisyonu, [2011/12 dönemi Erasmus Programına İstatistiksel bir Bakış](#) (İngilizce) Kasım 2013, s. 18.

⁴⁹ En düşük tavan değer Bulgaristan için aylık 401 avro ve en yüksek Norveç, Lihtenştayn ve İsviçre için 939 avro. [Hayat Boyu Öğrenme Program Rehberi 2013](#) (İngilizce) Bölüm I, s. 32.

⁵⁰ Barcelona’dan bir öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı’ndan 100-180 avro, yerel yönetimden 200 avro ve muhtemelen banka veya vakıflardan da bir miktar burs alabiliyor. Miktarlar öğrencinin ekonomik durumuna göre değişiklik gösteriyor. Ekonomik kriz yüzünden, bazı bölgeler bursları azalttı veya kesti. İspanyol Ulusal Ajansı tarafından e-mail ile 17 Temmuz 2013 tarihinde iletilen ve El Pais’te paylaşılan bilgi. [Bakanlık binlerce Erasmus yardımını yıl ortasında kesiyor](#) (İspanyolca) 4 Kasım 2013.

⁵¹ Öğrencinin eğitimler için aldığı aylık ortalama 426 avro ve stajlar için 449 avro. Stajlar için verilen burslar her zaman biraz daha yüksek. Avrupa Komisyonu, [Erasmus Ülke İstatistikleri 2000-2012](#) (İngilizce), Türkiye.

⁵² Türkiye AB Bakanlığı/AB Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı, [Hayat boyu öğrenme programı. 2012 Ulusal Teklif Çağrısı](#), 9 Eylül 2011, s. 23-24. Burs miktarları 2013 yılında aynı kaldı. Türkiye AB Bakanlığı / AB Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı, [Hayat boyu öğrenme programı. 2013 Ulusal Teklif Çağrısı](#), 1 Ekim 2012, s. 26.

“tek en etkili önlem” olacağını düşünüyor.⁵³

Polonya Lublin’deki eğitimi için Bozok Üniversitesi’nden Esmâ Çetin’in aldığı hibe-burs aylık 345 avro.⁵⁴ Esmâ, bir öğrenci yurdunda, Ankara’dan bir Erasmus öğrencisi ile paylaştığı ucuz bir odada kalmış. Ailesinden babası ve birkaç amcası ilave para göndermişler. Uğur Korkmaz ise Portekiz için verilen aylık 381 avro bursun üzerini tamamlamak için kendi birikimlerini eklemiştir.⁵⁵ Yaklaşık 550 avroya ihtiyaç duyan Uğur, birkaç yıl İstanbul’da elektrikli malzemeler üreten bir şirkette her yaz çalıştığı için para biriktirebilmiş. Marmara Üniversitesi’nden Merve Ekiz’in, yaşam maliyetlerinin yüksek olduğu Danimarka’da özellikle dikkatli olması gerekmiş.⁵⁶ Bir yurttan yer bulabilmek için boşuna çabalamış. Sonunda odayı bir Türk arkadaşı ile odayı, Fransız bir kızla ise daireyi paylaştıkları bir binada kalmış. Ona verilen burs aylık 601 avroya ve ailesi de katkıda bulunmuş.

Türk öğrenciler 2014 yılından itibaren daha az miktarlarda burs alacak. Bunun nedeni Komisyon’un artık azami ve asgari Erasmus bursu miktarları belirlemesi.⁵⁷ Yeni sistemde Türk öğrencilerin eline, 19 ülke için önceki yıllardan daha az para geçecek. Kesintiler, Danimarka ve İngiltere için sırasıyla 101 ve 102 avroya ulaşıyor. Sadece sekiz ülkede, 11 avro ve 25 avro arasındaki cüzi artışlarla eskiye nazaran daha fazla hibe burs alacaklar.⁵⁸

*Ülkelere göre Erasmus bursları*⁵⁹

Grup	Ülkeler	AB’nin belirlediği aralık	Türk öğrencilere verilen burslar
Grup 1: Yüksek yaşam maliyetli ülkeler	Avusturya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İrlanda, İtalya, Lihtenştayn, Norveç, İsveç, (İsviçre), İngiltere	€250-500	€500
Grup 2: Orta seviyede yaşam maliyetli ülkeler	Belçika, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Almanya, Yunanistan, İzlanda, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, Slovenya, İspanya, Türkiye	€200-450	€400

⁵³ ESI’nin Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü’nde Türkiye Program Direktörü Runa-Vigdís Gudmarsdottir ile söyleşisi, Brüksel, 6 Haziran 2014.

⁵⁴ ESI’nin Esmâ Çetin ile söyleşisi, Yozgat, 7 Ocak 2014.

⁵⁵ ESI’nin Uğur Korkmaz ile söyleşisi, Yozgat, 8 Ocak 2014.

⁵⁶ ESI’nin Merve Ekiz ile telefon görüşmesi, 4 Şubat 2014.

⁵⁷ Avrupa Komisyonu Bildirisi, [Erasmus+ Sıkça Sorulan Sorular](#) (İngilizce) Brüksel, 19 Kasım 2013.

⁵⁸ 27 ülke, çünkü Türk öğrencileri daha önce AB üyesi olmayan ülkelere gidemiyordu (AB’ye Temmuz 2013’de giren Hırvatistan; Lihtenştayn; Makedonya; Norveç ve İsviçre) 2015 yılından itibaren, katılımcı ülkelerin hepsine gidebilecekler.

⁵⁹ Avrupa Komisyonu, [Erasmus+ Program Rehberi](#), (İngilizce) 1 Ocak 2014 tarihi itibarı ile geçerli, s. 43 ve Türkiye Ulusal Ajansı, [KA1- Bireylerin Öğrenme Hareketliliği, Yükseköğretim Öğrenci ve Personel Hareketliliği, Sık Sorulan Sorular](#).

Grup 4: Düşük yaşam maliyetli ülkeler	Bulgaristan, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Makedonya, Malta, Polonya, Romanya, Slovakya	€150-400	€300
---------------------------------------	---	----------	------

Her halükârda, burslar öğrencilerin yaşam ve seyahat maliyetlerini karşılamaya yetmeyecek.

Aylık 150-200 avroluk ek ödeme öğrencide önemli bir fark yaratacak ve Erasmus'a daha fazla öğrenci çekecek. İspanya'da olduğu gibi, bu para Türk hükûmetinden, yerel yönetimlerden veya özel sektörden gelebilir. Özellikle iş ortaklıkları, ticaret odaları ve vakıflar ilave parasal yardımlar sağlayabilirler çünkü uluslararası tecrübeleri ve iyi seviyede yabancı dilleri olan mezunlardan onlar faydalanacak.

İlave yardımların önemli başka bir yönü daha var. Şu anda, öğrenci değişim programı Türkiye'de yeni bir AB eğitim programına geçişten kaynaklanan bir fon krizi ile yüz yüze.

Halen, Erasmus+ programı çerçevesinde yürütülen eğitim, staj, gençlik ve spor alanlarındaki faaliyetler için AB'nin bütçesi 2014-2020 dönemi için 14,8 milyar avro. Bu bir önceki bütçe döneminin üzerine yüzde 40 oranında yapılan bir artış.⁶⁰ Bir aday ülke olarak, Türkiye'nin Erasmus+ programına katılım payını ödemesi gerekiyor. Bütçe kısıtlamaları gerekçesiyle Türkiye, her ne kadar miktarın bir kısmı AB fonları ile geri ödenecek olsa da, Brüksel tarafından öngörülenin yaklaşık yarısı kadar katkıda bulunabileceğini bildirdi. (yedi yıllık dönem için 1,6 milyar avro yerine 800 milyon avro),⁶¹

Sınırlı katkı, öğrenci değişim programı için 2014 yılında sadece 34,5 milyon avronun kullanılabileceği anlamına geliyor – bu miktar 2013 yılındaki 42 milyon avronun altında. Bugün, Erasmus+ programını uygulayan Türkiye Ulusal Ajansı, 2012/13 akademik yılındaki 14,412 öğrenciden daha azına, sadece 12,000 öğrenciye burs sağlayabileceği endişesini taşıyor.

Türk hükûmeti ve Türk yardımseverler 2014/15 akademik yılı için Erasmus'e hak kazanmış ancak Ulusal Ajans'tan burs alamayan bütün öğrencilere burs verebilir. Bunlar ayrıca, önümüzdeki yıllarda da, Erasmus'e hak kazanan öğrencilerin sayısının Ulusal Ajans'tan burs alabilen öğrencilerin sayısını geçmesi durumunda yardıma hazır olmalı. Ayrıca, Erasmus hibe bursunu takviye edecek burslar için çalışılmalı.

Öte yandan, Türk hükûmetinin Erasmus+ programına katkı payını artırması da mantıklı olabilir. Erasmus+ programından yararlanacaklar sadece üniversite öğrencileri değil ayrıca yeni bilgiler kazanmak, bağlantılar kurmak ve eğitim almak için yurtdışına gitmek isteyen akademik personel ve diğer eğitim çalışanları, okul öğrencileri, çıraklık eğitimi alanlar, gönüllüler, gençlik alanında

⁶⁰ Avrupa Komisyonu Bildirisi, [Erasmus+ Sıkça Sorulan Sorular](#) (İngilizce) Brüksel, 19 Kasım 2013.

⁶¹ [AB ile Türkiye arasında Türkiye'nin Erasmus+ programına katılımı ile ilgili anlaşma](#), 19 Mayıs 2014 tarihinde imzalandı. 18 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde, Resmi Gazete'de 17 Haziran 2014 tarihinde yayınlandı. Anlaşmada her zaman değişiklikler yapılabilir.

çalışanlar ve sivil toplum aktivistleri. Erasmus+ ayrıca, üniversiteler arasındaki işbirliğini ve eğitim alanındaki reform politikasını da destekliyor.

Öğrenci vizesi sorunu

Avrupa’da daha fazla Türk Erasmus öğrencisi olmasının önündeki bir diğer engel de vize zorunluluğu. Türk vatandaşlarının Makedonya dışında Erasmus programına katılan diğer ülkelere girmek için kısa süreli vizeye ihtiyaçları var. Erasmus öğrencilerinin genellikle yaptığı gibi, üç aydan fazla kalmaları halinde ise uzun süreli vize veya oturma izni almaları gerekiyor.

Diğer tüm katılımcı ülkelerden gelen Erasmus öğrencileri bu ülkeler arasında özgürce seyahat edebiliyor⁶² ve genellikle kolayca veya az bir miktar ödeme ile oturma izni alabiliyorlar. Türkiye de, Avrupa’dan gelecek Erasmus öğrencilerine vize/oturma izni kolaylıkları sağlayacak yeni önlemleri yakın zamanda hayata geçirdi. Ancak Türk Erasmus öğrencileri için durum farklı.

Vize veya oturma izni alabilmek için, Türk Erasmus öğrencilerinin birçok evrakı toparlamaları ve 100 ile 400 avro arasındaki ücretleri ve diğer masrafları ödemeleri lâzım (Bkz. ekteki çizelge). Sabancı Üniversitesi’nde Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Entegrasyonu ve Jean Monnet Profesörü Meltem Müftüler-Baç başvuru sürecinin birçok Türk vatandaşı ve öğrencisi için “aşağılayıcı bir tecrübe” olduğunu düşünüyor.⁶³ Müftüler-Baç’a göre, “Türkiye’den Erasmus adayları başvuru yapmadan önce iki defa düşünüyorlar.”

Eğer bir ülkenin zor olduğu tecrübe edilirse – ki birçok insan ESI’ye son zamanlarda Belçika ile durumun böyle olduğunu söyledi – gözü korkan sadece öğrenciler olmuyor. “Biz Belçika kurumları ile Erasmus anlaşmaları imzalamaya çekiniyoruz” diyor Prof. Müftüler-Baç, “onun yerine daha fazla hareketliliğe izin veren ülkeleri tercih ediyoruz.”⁶⁴

Türk Erasmus öğrencilerine uygulanan kurallar büyük değişiklikler gösteriyor. Sekiz AB ülkesini inceledik: bunlardan altısı en yüksek Türk Erasmus öğrencisi bulunan ülkeler – Polonya, Almanya, İtalya, İspanya, Fransa ve Hollanda – ve bunlara ek olarak Belçika ve Danimarka.

Bu ülkelerden Polonya ve Almanya gibileri, çok az sayıda evrak talep ediyorlar. Bu evraklar genellikle misafir edecek üniversite/organizasyondan ve kendi üniversitelerinden alınan teyit mektupları, Erasmus bursunu gösteren bir evrak ve bir adet seyahat sağlık sigortası. İspanya ve Belçika gibi diğer ülkeler birçok evrak istiyor.

Bazı ülkeler, Erasmus bursunun Türk öğrencilerin topraklarında bulunacakları süre için yeterli bir gelir olarak kabul ediyor.. Bazıları ise, öğrencinin ailesinin son bir yıllık banka dökümlerini

⁶² Tek istisna İngiltere ve İrlanda için vize almaları gereken Makedonlar.

⁶³ Meltem Müftüler-Baç, [Kim Avrupa’ya seyahat etmek istiyor? Türk vatandaşları için Schengen Duvarı](#) (İngilizce) İstanbul Politikalar Merkezi/Mercator, Mayıs 2014, s. 1-2.

⁶⁴ ESI’nin Meltem Müftüler-Baç ile e-mail söyleşisi, 14-16 Temmuz 2014.

istiyor ya da gidilen ülkede yaşayan ve vize süresinin aşılması halinde sınır dışı etme masrafları da dâhil öğrencinin her türlü masrafını karşılayacak, güvenilir bir kefil talep ediyor.

Bir kısım ülkeler, gidilen ülkelerde kalınacak yer ibrazı, başvuru sahibinin tehlikeli bir hastalığı olmadığına dair tıbbî rapor, medeni durum belgesi, doğum belgesi, iyi hâl belgesi (sabıka kaydının olmadığına dair); diploma ve transkript fotokopilerini istiyorlar. Ücretler, çeviriler ve sağlık sigortası için yapılan masraflar 100 avronun üzerinde. Hollanda, Danimarka ve Belçika için ise 255 - 365 avro arasında.

Bazı ülkeler başvurunun tesliminden sonraki bir iki hafta içinde vize veriyor (Polonya, Hollanda, Fransa ve İspanya), diğerlerinde bu bir ya da iki ay alabiliyor (Danimarka, Belçika).

Merve Ekiz, Danimarka oturma izni için toplam 400 avro ödedi. Türkiye'deki Danimarka Konsolosluğu izni iki ayda çıkardı. Bu nedenle Merve, Kopenhag University College UCC'deki uyum sağlama günlerini kaçırdı. 2013'te Portekiz'e giden Uğur Korkmaz⁶⁵ Erasmus vizesine bu ülke tarafından ücret uygulamadığı için herhangi bir ödeme yapmadı. Ancak Korkmaz, Yozgat'tan Ankara'daki konsolosluga giderek başvuru yapmak zorundaydı. Bu nedenle 100 avro harcayarak başkentte bir gece kaldı. Öte yandan zorunlu sağlık sigortası için 60 avro ve daha sonra Portekiz'de iken aldığı ikamet izni için de 160 avro ödedi. Vizesini ise 16 günde aldı. Esmâ Çetin⁶⁶ ise çok az vize sorunu yaşadı. O da Ankara'ya gitmek zorundaydı ama Polonya vizesini bir hafta içinde aldı ve sağlık sigortası ile birlikte sadece 100 avro ödedi.

Polonya'nın gösterdiği kolaylıklar, bu ülkenin Türk öğrenciler arasında popüler olmasının önemli bir nedeni. 2012/13 akademik yılında, Polonya, önceki üç yılda başı çeken Almanya'yı geride bırakarak en fazla Türk Erasmus öğrencisine ev sahipliği yapan ülke oldu.⁶⁷ Polonya'nın popülerliğinin diğer nedenleri arasında iyi bir İngilizce akademik program, mütevazı yaşam maliyetleri ve Türk üniversiteleri ile işbirliğine açıklık var. Öte yandan, başka bir ülke, Belçika ise araştırmamız esnasında, vize işlemleri söz konusu olduğunda sık sık olumsuz örnek olarak verildi.

Avrupa Komisyonu, AB üye ülkelerinin Türk öğrencilerden gelen vize başvurularına çok farklı işlemler yaptıkları gerçeğini biliyor. Aslında, üçüncü ülke öğrencilerinin uzun süreli vize veya oturma izni alabilmelerini 2007 yılından itibaren kolaylaştıran “Öğrenci Yönergesi” isimli bir AB Yönergesi mevcut.⁶⁸ Burada, “Topluluk ülkelerine gidenlerin veya bu ülkeler arasında seyahat edenlerin hareketliliğini artırma programlarına” (Erasmus gibi) katılanlara özel bir

⁶⁵ ESI'nin Uğur Korkmaz ile söyleşi, Yozgat, 8 Ocak 2014.

⁶⁶ ESI'nin Esmâ Çetin ile söyleşi, Yozgat, 7 Ocak 2014.

⁶⁷ Avrupa Komisyonu, [Erasmus ülke istatistikleri 2000/2012](#) (İngilizce) Türkiye bölümü ve Avrupa Komisyonu, Erasmus 2012/2013, [Erasmus öğrenci hareketliliği: kendi ülkelerinde ve gidilen ülkelerde](#) (İngilizce) 10 Temmuz 2014.

⁶⁸ [Üçüncü ülke vatandaşlarının eğitim, öğrenci değişimi, kazancı olmayan eğitim veya gönüllü hizmetlere kabulü hakkındaki Konsey Yönergesi 2004/114/EC 13 Aralık 2004](#) (İngilizce) “Öğrenci Yönergesi” olarak da biliniyor. AB üye ülkelerinin bu yönergeyi 12 Ocak 2007 tarihinden önce ulusal mevzuatlarına aktarmaları gerekiyordu. Yönerge Danimarka, İrlanda ve İngiltere'yi kapsamıyor.

referans yapılıyor. Uygulamaların, örneğin daha az ücret ve daha hızlı işlemler ile kolaylaştırılması isteniyor.⁶⁹

Ancak, Öğrenci Yönergesi sadece bir çerçeve belirlemekte. Şu ana kadar iyi bir şekilde uygulanmış değil. Yönerge, AB üye ülkelerini öğrencilere “ilgili eğitimlerin takip edilmesini engellemeyecek bir süre içinde”⁷⁰ uzun dönemli bir vize veya oturma izni vermeleri konusunda zorunlu tutuyor ve başvuru sahiplerinin sunmak zorunda oldukları evrakı tanımlıyor.⁷¹ Ancak, “şüpheli durumlarda” ilave evrak istemeyi ve başvuru işlemleri için belirlenecek ücreti üye ülkelerin takdirine bırakıyor.⁷²

Avrupa Komisyonu 2011 yılında, yabancı öğrencilerin AB’ye eğitim için gelmekte hâlâ zorluklar yaşadıklarını belirledi ve yönergede değişiklik yapma gerekliliğini gördü.⁷³

Komisyonun 2013 yılı Mart ayında sunduğu yönerge değişiklik teklifi üçüncü ülke öğrencilerinin haklarını genişletiyor.⁷⁴ Buna göre, AB üye ülkelerinin, AB programları katılımcılarına 30 gün ve diğer öğrencilere 60 gün içerisinde vize/oturma izni çıkarması gerekecek. Eğer vize başvurusu reddedilirse, konsolosluk yetkilileri nedenlerini açıklayacak ve yasal itiraz hakkı doğacak. AB üye ülkeleri ücret uygulamaya devam edebilecek, ancak “bu ücretler [yönergenin] hedeflerini tehlikeye atmayacak miktarda olacak.”⁷⁵ Bu hedefler “Birliğin küresel çapta ve mükemmel bir eğitim ve staj merkezine dönüştürülmesini”⁷⁶ içeriyor. Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyinin yeni yönergeyi 2014 yılında kabul etmesi bekleniyor.⁷⁷

Yeni yönerge mevcut durumu iyileştirecek ancak, AB üye ülkelerinin ve Erasmus öğrenci değişim programına katılan tüm diğer ülkelerin şimdiden harekete geçmeleri lâzım. Şöyle ki:

- Erasmus öğrencileri için istenen vize/oturma izni ücretlerinden feragât etmeliler;
- Vize/oturma izinlerini iki hafta içinde hazırlamalıdır (bazıları halen böyle yapmakta);

⁶⁹ [Öğrenci Yönergesi](#) (İngilizce) Madde 6, paragraf 2. “kolaylaştırıcı kabul”, ifadesinin yorumu için bkz. Avrupa Komisyonu [Komisyon’dan Avrupa Parlamentosuna ve Konseye Yönergenin uygulanmasına dair rapor 2004/114/EC](#) (İngilizce), COM(2011) 587 final, Brüksel, 28 Eylül 2011, s. 3.

⁷⁰ [Öğrenci Yönergesi](#) (İngilizce) Madde 8, paragraf 1.

⁷¹ Öğrenciler geçerli bir seyahat evrakı, sağlık sigortası, eğitimini ve seyahati karşılamaya yetecek kadar finansal kaynak ve üye ülkedeki bir yüksek eğitim kuruluşu tarafından Kabul edildiklerine dair bir evrakı göstermek zorunda. Eğer ilgili üye ülke isterse ayrıca, yeterli dil seviyelerini ve eğitim ücretlerini ödediklerini gösteren bir belgeyi de sunmalı. [Öğrenci Yönergesi](#) (İngilizce) Madde 6 ve 7.

⁷² [Öğrenci Yönergesi](#) (İngilizce) bkz. dibace, Açıklama 15. Madde 20.

⁷³ Avrupa Komisyonu, [Komisyon’dan Avrupa Parlamentosuna ve Konseye Yönergenin uygulanmasına dair rapor 2004/114/EC](#) (İngilizce), COM(2011) 587 final, Brüksel, 28 Eylül 2011

⁷⁴ Avrupa Komisyonu, [Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin üçüncü ülke vatandaşlarının araştırma, eğitim, öğrenci değişimi, ücretli veya ücretsiz eğitim, gönüllü hizmetler ve anne yardımcılığı için giriş ve oturma koşulları hakkındaki Yönerge teklifi](#) (İngilizce) Değişiklik, COM(2013) 151 final, Brüksel, 25 Mart 2013.

⁷⁵ [Değişiklik teklifi](#) (İngilizce) Madde 30.

⁷⁶ [Değişiklik teklifi](#) (İngilizce) önsöz, ifade 14.

⁷⁷ Avrupa Parlamentosu Yasama Gözlemevi, İşlem dosyası: [Üçüncü ülke vatandaşları: araştırma, eğitim, öğrenci değişimi, eğitim, gönüllü hizmet ve anne yardımcılığı maksatları ile giriş ve oturma izni koşulları](#) (İngilizce) erişim tarihi: 30 Haziran 2014.

- Erasmus burslarını, yeterli maddi kanıtı olarak kabul etmeliler;
- Evrak gereksinimlerini asgari seviyede tutmalılar - gönderen ve alan üniversitelerin teyit mektupları, Erasmus bursunu gösteren bir evrak ve bir adet sağlık sigortası yeterli olmalı.

Türk Erasmus öğrencilerinin yaşadıkları zorlukların aksine, AB Erasmus öğrencileri için işler zahmetsiz. Türkiye, 11 Nisan 2014’de yürürlüğe giren yeni yabancılar kanununun bir parçası olan özellikle yabancı değişim öğrencileri için tasarlanmış yeni hükümler belirledi.⁷⁸ Şu anda, vatandaşları Türkiye’ye kısa süreli vizesiz girebilen ülkelerin Erasmus öğrencileri – Erasmus’a katılan 33 ülkenin 21’i – rahatça Türkiye’ye gelebilir ve bunun sonrasında bir ay içerisinde öğrenci oturma iznine burada başvurabilirler. Bu oturma izni 50 Türk Lirası tutarında (17 avro). Türkiye’ye girmek için vize alması gerekenler ise herhangi bir ek evrak olmaksızın bunu internette 15 avroya elde edebilirler.⁷⁹

Nisan 2014 öncesinde bile, bu gereksinimler zahmetli değildi. Avrupa Erasmus öğrencileri gelmeden önce bir Türk Konsolosluğu’ndan öğrenci vizesi almak zorundaydı, fakat gereken evraklar basit (gönderen ve alan üniversiteden teyit mektupları ve Erasmus bursu) ve vize maliyeti 60 avroydu. Öğrenci oturma izni ücreti 200 Türk Lirasıydı (yaklaşık 65 avro).⁸⁰ İstanbul’daki Erasmus öğrencilerinin geçmişte karşılaştığı tek sorun oturma izni için birkaç ay bekleme süresiydi. Oturma izni için başvuru formu teslim edildikten sonra, başvuranların Türkiye’den ayrılmasına izin yoktu. Ancak, yeni yabancılar kanununun yürürlüğe girmesiyle işler daha iyi yürüyor., Bu doğrultuda bekleme sürelerinin de iyileşmesi muhtemel.

Sonuç

Bu raporda, belirli bir dizi sorunu tanımladık: Türkiye’deki yabancı dil eksikliği; Türk üniversitelerinin yabancı ortaklarıyla işbirliği anlaşmaları imzalamalarını kolaylaştırabilecek yabancı öğrenciler için Türkiye’de ilgi çekici derslerin eksikliği; Türk öğrenciler için maddi destek eksikliği ve çoğunlukla pahalı ve karmaşık caydırıcı bir vize başvuru süreci.

Bu sorunları aşmayı sağlayacak tedbirler şunlar:

- Türk üniversitelerinde verilecek etkin İngilizce dersleri yardımıyla Türk öğrencilerinin yabancı dil bilgisini, özellikle de İngilizceyi, geliştirmek;
- Yabancı öğrencileri çekmek için, Türk üniversitelerinde daha fazla yabancı dilde lisans programı ve ders sunmak;
- Daha fazla sayıda Türk öğrencinin Erasmus programına katılmasına imkân sağlayabilmek ve Türk öğrenciler için Erasmus burslarını tamamlamak amacıyla öğrenci

⁷⁸ Yeni [Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununa](#) ait hükümlerdir. Kanun numarası: 6458.

⁷⁹ Bunlar Erasmus’a katılan 11 ülkeden gelen öğrenciler: Avusturya, Belçika, Hırvatistan, Kıbrıs, İrlanda, Hollanda, Norveç, Malta, Polonya, Portekiz, İspanya ve İngiltere. Maltalılar için vize ücretsiz.. Türkiye Dış İşleri Bakanlığı [Türk havaalanına varışta e-vize ve vize için ücretler](#) (İngilizce) 1 Temmuz 2014.

⁸⁰ Bilgiler Okan Üniversitesi Uluslararası Ofisi’nden temin edildi, İstanbul, 21 Temmuz 2014.

- değişimi katkı payını artırmak;
- Türk öğrencilere daha kolay, daha hızlı ve daha ucuz Schengen vizesi vermek.

Türkiye için ileriye dönük en iyi adım, bunları ve diğer tedbirleri tartışmak ve uygulamak üzere üniversitelerin ve – Türkiye Ulusal Ajansı, Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın da içinde bulunduğu – ulusal kuruluşların temsilcilerinin bulunduğu bir oluşumun hayata geçirilmesi. 2016/17 döneminde 30,000 Türk Erasmus öğrencisi hedefi iddialı bir hedef ancak ulaşılmaz değil.

Ek: Türk Erasmus öğrencileri ve vize engeli

Ülke	Gerekli olan evraklar	Çeviri masrafı ⁱ	6 Aylık sağlık sigortası ⁱⁱ	Vize ücreti ⁱⁱⁱ	Vize için aracı firma ücreti ^{iv}	Oturma izni	Asgari maliyet ^v
Polonya^{vi} 2012/13 döneminde 2,705 Türk Erasmus öğrencisi ^{vii}	<u>Akademik değişim programlarına katılanlar için uzun süreli vize (ör. Erasmus):</u> Başvuru formu (Lehçe, İngilizce veya Türkçe), pasaport, ilk sayfanın fotokopisi, 2 adet biyometrik fotoğraf, Polonya'yı ziyaretin nedenini ve koşullarını tasdik eder evraklar, finansal gösteren belgeler (Erasmus bursu yeterli), sağlık sigortası (€30,000 teminatlı), öğrenim görülen ve gidilen üniversiteden alınan kabul formları <u>İşlem süresi:</u> 1 hafta	-	€ 40	€ 61 (177 TL)	€ 18.50 (53.50 TL)	Gerek yok (uzun süreli vize yeterli ve bütün kalış zamanını kapsar)	€ 120
Almanya^{viii} 2012/13 döneminde 2,472 Türk Erasmus öğrencisi	<u>AB eğitim programlarına katılanlar için vize:</u> 2 adet Almanca başvuru formu, kısa bir soru kâğıdı, pasaport, 3 adet biyometrik pasaport fotoğrafı, sağlık sigortası (€30,000 teminatlı), medeni hâl belgesi, Almanya'daki üniversiteden alınan kabul formu, öğrenim görülen üniversiteden alınan kabul formu, ön mektup <u>İşlem süresi:</u> "birkaç hafta"	-	€ 40	Ücretsiz	€ 5 (randevu için konsolosluga başvuru)	€ 50 (1 yıllık öğrenci oturma izni)	€ 95
İtalya^{ix} 2012/13 döneminde 1,207 Türk Erasmus öğrencisi	<u>AB eğitim, staj ve araştırma programlarına katılım için Schengen vizesi:</u> Vize başvuru formu (İngilizce veya Türkçe), pasaport, 1 adet biyometrik fotoğraf, pasaportun biyo-veri sayfasının fotokopisi/daha önceki vizeleri gösteren sayfalar ile, geçim güvencesini gösteren evrak veya öğrenci bursunu gösteren evrak, sağlık sigortası (€ 30,000 teminatlı), kalacak yeri gösteren evrak, uçak/seyahat rezervasyonu, İtalya'daki üniversiteden alınan	€ 10	€ 40	Ücretsiz	€ 21 (61 TL)	€ 152 (ücret € 107.50 + görev damgası € 14.62 + özel taahhütlü mektup € 30)	€ 225

	davet mektubunun aslı, Türkiye Ulusal Ajansı'ndan yazı, öğrenci belgesi <u>İşlem süresi:</u> "birkaç hafta - birkaç ay"						
İspanya^x <i>2012/13 döneminde 1,059 Türk Erasmus öğrencisi</i>	<u>Öğrenci vizesi (90 günden uzun):</u> Başvuru formu (İspanyolca veya İngilizce), 1 adet biyometrik fotoğraf, pasaport veri sayfalarının ve önceki ilgili vizelerin fotokopisi, sağlık belgesi ve sabıka belgesi, (apostilli hem İspanyolca hem de İngilizce), eğitim merkezinde kayıt belgesi, varsa araçlar hakkında bilgi, alınacak eğitimin türü ve seviyesi, diplomalar ve alınan sertifikalar, yabancı dil seviye belgesi, İspanya'daki adresi, eğer verilmişse burs: miktarı hakkında bilgi ve diğer finansal durumu gösterir belgeler (son bir yıllık banka dökümleri ve aileden alınan ödeme çıktıları gibi) (Erasmus bursu yeterli değil), seyahat sağlık sigortası <u>İşlem süresi:</u> "2 hafta"	€ 70	€ 40	€ 60	- (Doğrudan konsolosluga başvuru)	€ 5 (öğrenci kimliği)	€ 175
Fransa^{xi} <i>2012/13 döneminde 657 Türk Erasmus öğrencisi</i>	<u>Fransa'da eğitim için Vize:</u> 2 adet vize başvuru formu (Türkçe, İngilizce veya Fransızca), geçerli bir pasaport, vizelerin ve mühürlerin olduğu tüm pasaport sayfalarının fotokopisi, nüfus cüzdanı fotokopisi, 3 adet fotoğraf, gidiş uçak bileti fotokopisi, bir Fransız akademik kurumuna kayıt belgesi/Fransız hükümetinden burs alındığını gösteren belge, Türkiye'de en son bitirilen okul/üniversite diplomasının fotokopisi, Fransa'daki masrafları karşılayacak garantörlere ait sertifika, anne-babanın finansal kaynaklarını gösteren belge (son üç aylık banka hesap dökümleri), CampusFrance tarafından verilen kayıt numarası, CampusFrance	€ 20	€ 40	€ 50 (Erasmus öğrencileri için vize ücretsiz fakat öğrenci hareketliliği ile ilgilenen ve başvuruyu gözden geçirmesi gereken ajans Campus France'a 50 avro ödenmesi gerekiyor)	€ 24.50	€ 58	€ 145

	tarafından verilen kayıt öncesi sertifika, sağlık raporu, Fransa’da geçirilecek ilk 3 ayda kalınacak yeri gösteren belge, sağlık sigortası (asgari € 30,000 teminatlı).						
	<u>İşlem süresi</u> : 1 hafta						
Hollanda ^{xii} <i>2012/13 döneminde 558 Türk Erasmus öğrencisi</i>	<u>Giriş ve Oturma İzni İşlemleri için Başvuru (TEV: hem uzun süreli vize, hem de oturma izni için tek başvuru)</u> : Başvuru formu, pasaport fotokopisi, bir fotoğraf, Erasmus burs belgesinin aslı, sağlık sigortası, finansal durum belgesi (en az aylık € 833,22), geçmiş raporu (kişi tarafından hazırlanan temiz sabıka kaydı) Bütün evrakların İngilizce, Almanca, Fransızca veya Hollandaca olması gerekiyor. <u>İşlem süresi</u> : 2 hafta	€ 20	€ 40	€ 304	- (Uzun süreli vizeler için aracı firma yok)	Ücretler TEV’e dâhil.	€ 365
Belçika ^{xiii} <i>2012/13 döneminde 368 Türk Erasmus öğrencisi</i>	<u>Öğrenci vizesi</u> : pasaport, vizelerin ve mühürlerin olduğu tüm pasaport sayfalarının fotokopisi, 2 adet vize başvuru formu (Fransızca, Hollandaca, Almanca veya İngilizce), arzu edilen dilde imzalanmış beyan, 2 adet fotoğraf, Belçikalı yetkililerden onaylı Belçika’daki üniversiteden gelen finansal destek beyanı (veya diğer finansal durum gösteren belgeler), iyi hı belgesi (+tercüme, fotokopi, apostil), konsolosluk tarafından onaylı bir doktordan alınan sağlık raporu (€140-€200) <u>İşlem süresi</u> : “birkaç hafta ile birkaç ay”	€ 40 + € 140 (onaylanmış bir doktordan sağlık raporu için)	€ 40	Ücretsiz	€ 17 (50 TL)	€ 20 (yerel idarelere göre ücret değişebilir)	€ 255
Danimarka ^{xiv}	<u>Eğitim maksadı ile oturma izni başvurusu</u> : başvuru formu, 2 adet pasaport fotoğrafı, pasaport, nüfus	€ 10	- (Öğrenci-kayıttan)	- (Vize gerekli)	€ 22 (63 TL)	€ 228 (öğrenci oturma izni)	€ 260

2012/13 döneminde 232 Türk Erasmus öğrencisi	cüzdanı aslı, Danimarka'daki kurum tarafından hazırlanmış kabul mektubu, yeterli gelir belgesi veya burs belgesi, öğrencinin kaydı (hepsi Danca ya da İngilizceye tercümeli)		sonra, Danimarka sağlık hizmetini kullanıyor)	değil, oturma iznine doğrudan başvuru)		ücreti)	
	<u>İşlem süresi:</u> 2-3 ay						

- i Çeşitli evrakların çeviri ücretlerini ve apostilin maliyetini öğrenmek amacıyla içinde [Alafranga Language Solutions](#)'ın da bulunduğu Türkiye'deki birkaç tercüme şirketi ile görüştük.
- ii Birçok AB/Schengen üye ülkesi, Erasmus öğrencilerinden en az 30,000 avro teminatl bir seyahat sağlık sigortası istiyor. Sağlık sigortası genellikle beklenmedik hastalıkları, kazaları, tedavileri ve hastane hizmetleri ile kendi ülkesine acil tıbbi nakli kapsıyor. Mayıs 2014'de, içinde [Seyahat Sigortası, Yapı kredi Sigorta](#) ve [Allianz Sigorta](#)'nın da bulunduğu bazı sigorta acentelerinin tekliflerini inceledik. Altı ay (Erasmus öğrencilerinin genelde yurtdışında geçirdiği süre) süreli bir sigorta için en ucuz teklif 40 avroydu.
- iii Bütün Türk Lirası değerler [Oanda Currency Converter](#) ile Temmuz 2014'de avroya çevrildi.
- iv Birçok AB/Schengen üye ülkesi vize başvurusunu teslim alan, başvuranlara açıklamalar sağlayan ve daha sonra pasaportlarını vize ile kendilerine gönderen aracı firmalarla çalışıyor. Vizeler konsolosluklar tarafından veriliyor. Aracı firmalarla ilgili daha fazla bilgi için, bkz. ESI belgesi [Güven ve seyahat. Beş adımda Türkler için vize yükünü azaltma](#) (İngilizce) (24 Şubat 2014)
- v Başvuru merkezine ulaşım masrafı uzaklığa göre değiştiği için bunlar ve daha küçük masraflar (bazı evrakların hazırlanma ücreti, biyometrik fotoğraflar, fotokopiler vb.) dâhil değil.
- vi Polonya ile ilgili bilgiler, Polonya için vize başvurularını işleme alan aracı firma VFS Global'in İnternet sitesinden, [Akademik değişim programlarına \(ör. Erasmus\) katılımcılar için 90 günü geçen kalınlarda vize bilgileri](#) ve AB eğitim ve staj programlarını uygulayan ulusal ajansın İnternet sitesinden, [Polonya'ya geliş – resmi işlemler](#) (İngilizce) alınmıştır. Diğer meseleler Temmuz 2014'de VFS Global ile yapılan e-mail görüşmeleriyle elde edildi.
- vii Türk Erasmus öğrencilerinin rakamları Avrupa Komisyonu, 2012/13 Erasmus istatistiklerinden alındı., [Erasmus öğrenci hareketliliği: kendi ülkelerinde ve gidilen ülkelerde](#) (İngilizce), 10 Temmuz 2014.
- viii Almanya ile ilgili bilgiler, Ankara'daki Alman Konsoloslğunun İnternet sitesinden, [Merkblatt für die Beantragung von Visa von Teilnehmern / Stipendiaten des EU-Placement-Bildungsprogramms](#) (AB eğitim programları katılımcıları için bilgi listesi), [Allgemeine Hinweise zur Visabeantragung](#) (Vize Başvuruları Hakkında Genel Bilgi), ve Berlin Humboldt Üniversitesi'nin İnternet sitesinden alınmıştır. Diğer meseleler Temmuz 2014'de, Almanya'nın çalıştığı aracı firma iDATA ile yapılan e-mail görüşmeleriyle elde edildi.
- ix İtalya ile ilgili bilgiler, yetkili aracı firma iDATA'nın İnternet sitesinden, [Vize başvuruları için gereken evraklar](#)), Bozen Free Üniversitesi'nin İnternet sitesinden [İtalya'daki kalışınız için gereksinimler - Erasmus Mundus](#), Degli Studi di Catania Üniversitesi'nin İnternet sitesinden [Oturma İzni](#), Erasmus Mundus MSc Mühendislikte Matematiksel Modelleme programının İnternet sitesinden [Visa Information](#), alındı.
- x İspanya ile ilgili bilgiler Ankara'daki İspanya Büyükelçiliği'nden, [90 gündün uzun süreli öğrenci vizesi; İspanya'da Okumak; Uzun Süreli Ziyaretler; Giriş Şartları](#) ve Jaume Üniversitesi'nin İnternet sitesinden [Oturma ve Çalışma izinleri için gereken resmi işlemler](#) (İngilizce) alındı. Vize ücretleri ve diğer açıklamalar hakkındaki e-mail bilgisi Ankara'daki İspanya Büyükelçiliği Konsolosluk bölümünden elde edildi.
- xi Fransa ile ilgili bilgiler Türkiye'deki Fransız Büyükelçiliği'nden, [Fransız Göç ve Entegrasyon Ofisi \(OFII\) öğrenciler](#) (Fransızca) ve [Öğrenciler için uzun süreli vize işlemleri](#) (Fransızca); ve Fransa'nın Türkiye'de beraber çalıştığı aracı firma VFS Global'in İnternet sitesinden [Fransa'da eğitim vizesi için istenen evraklar](#) (İngilizce) alındı.
- xii Hollanda ile ilgili bilgiler Hollanda Güvenlik ve Adalet Bakanlığı/Göç ve Vatandaşlık Servisinin İnternet sitesi [Eğitim Kurumu](#) (İngilizce); Hollanda Applied Sciences Üniversitesi İnternet sitesi [Giriş vizesi ve](#)

-
- xiii [oturma izni ile ilgili önemli bilgiler](#) (İngilizce); Hollanda'da Eğitim, [Vizeler ve İzinler](#) (İngilizce) ve Maastricht Üniversitesi Öğrenci Yardım Merkezi İnternet sitesinden [Giriş vizesi bilgileri](#) (İngilizce) alındı. Belçika ile ilgili bilgiler Belçika'nın çalıştığı aracı firma VFS Global'ın İnternet sitesi [Öğrenciler için vizeler hakkında herşey](#) (İngilizce) ve [Vizeler hakkında herşey - Uzun süreli başvurular için gerekli olan tıbbi rapor](#) (İngilizce) ve Belçika'da yaşayan yabancılar için İnternet sitesi Expatica.com'dan [Belçika'ya yerleşmek: Vizeler ve izinler için rehber](#) (İngilizce) alındı.
- xiv Danimarka ile ilgili bilgiler Official Portal for Foreigners (Yabancılar için resmî portal)'ın İnternet sitesi – New to Denmark (Danimarka'daMerhaba) [Danimarka'da eğitim](#) (İngilizce) ve [Danimarka'ya gelmek için durum kategorilerinin ve ücretlerin gözden geçirilmesi](#) (İngilizce); Danimarka için vize başvuruları ile ilgilenen VFS Global'ın İnternet sitesi [Gerekli Öğrenci Evrakları](#) (İngilizce) Study in Denmark (Danimarka'da Eğitim Alın) İnternet sitesi [Vize'ye ihtiyacım var mı?](#) (İngilizce) ve Aalborg Üniversitesi'nin İnternet sitesinden [Uluslararası Erasmus ve Erasmus Mundus öğrencileri için oturma İzinleri ve vizeler](#) (İngilizce) alındı.